

Pražské jaro v normalizační beletrii

Bibliografické údaje, včetně anotací, jsou převzaty z katalogů a databází Národní knihovny ČR, Ústavu pro českou literaturu AV ČR, případně z dalších veřejných zdrojů.

ČEJKA, Jaroslav: Kulisáci : divadelní román s ukázkami / Doslov Josef Šimon ; il. Jitka Walterová. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1985. 173 s. (Edice Alfa ; Sv. 94)

Generační výpověď o lidech, kteří své mládí prožívali v druhé polovině šedesátých let. Na příběhu osmnáctiletého mladíka, který se stane kulisákem, ilustruje autor společenské a politické problémy 2. poloviny šedesátých a počátku sedmdesátých let.

DAŇKOVÁ, Ilona: Nikdo si nestele sám. České Budějovice: Růže, 1976. 173 s.

Děj novely, odehrávající se od prvních dnů osvobození přes Únor až po dobu politické krize v r. 1968, líčí s humorem vývoj mladého člena měšťácké rodiny hochštaplerů a ziskuchtivců, která po Únoru musela chtít přijmout nepoctivou hru, ale která po dvaceti letech spoléhá na politickou krizi.

HOUBA, Karel: Postel s nebesy : román. 1. vyd. Praha : Melantrich, 1976. 255 s.

První autorův román podává dosud nejzávažnější a nejpromyšlenější obraz vývoje naší inteligence v několika posledních desetiletích až do krizového roku 1968. Šestačtyřicetiletý redaktor, zbavený v r. 1968 z politických důvodů místa, čeká v listopadové noci toho roku na spojení s Vídní, odkud má volat jeho žena, tehdy již emigrantka, a než dostává spojení, bilancuje svůj život.

HRABAL, Karel: Zádrhel / Il. Jiří Vančura. 1. vyd. Praha : Práce, 1982. 378 s. (Edice Kamarád)

Román, popisující atmosféru roku 1968 v dílně jednoho velkého pražského strojírenského podniku, kde sleduje přerod svého mladého hrdiny z naivního chlapce v uvědomělého dělníka.

JELÉN, Josef: Přezrálé léto / Il. František Turek. 1. vyd. Praha : Práce, 1984. 369 s. (Edice Přlív)

Próza je věnována líčení událostí podzimu r. 1968 v prostředí polabské vesnice. Autor se snaží ukázat názorové zmatky a tápání vesnických lidí.

KLEVIS, Vladimír: Toulavý čas. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1974. 243 s. (Edice Žatva)

Román o partě mladých lidí, spojených přátelstvím a starým automobilem, kteří se vyžívají v bezstarostných a nevázaných zábavách, ale i darebáctví, přičemž většinou zakrývají bezradnost v citových otázkách i v celkové životní orientaci. Teprve po událostech z roku 1968 se někteří z nich ocitají v situacích, kdy začínají chápat své místo ve společnosti.

KOLÁROVÁ, Jaromíra: Můj chlapec a já. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1974. 288 s. (Edice Žatva)

Námětem románu je jakýsi deník ženy, která zaznamenává první období života svého syna a do mateřského štěstí promítá vzpomínky na vlastní neradostné dětství a mládí, prožité v předválečných a válečných letech v chudém prostředí pražské kolonie. Z vyprávění zaznívají obavy matky o zdárný vývoj dítěte a úzkost společensky angažované ženy, pramenící z některých společenských jevů předúnorové doby.

KOPECKÝ, František: Svědomí. 1. vyd. České Budějovice : Růže, 1973. 110 s.

Psychologická novela, představující vítěznou práci literární soutěže Jihočeského KNV k 25. výročí Února, přináší jako jedna z prvních v naší literatuře působivý obraz nitra člověka v politické krizi let 1968 a 1969. Zachycuje na pozadí soudobého dění příběh stranického funkcionáře, teoreticky dobře fundovaného, avšak prakticky nepřipraveného čelit útokům oportunistu a revizionismu, a tím i v rozhodujících situacích selhávajícího.

KOSTRHUN, Jan: Svatba ve vypůjčených šatech. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1989. 192 s. (Edice Žatva)

Novela o moravské vesnici za srpnových událostí v roce 1968. Politické události se promítají do života vesničanů spíše proklamaticky, nebo citáty z dobového tisku. Hrdina vyjadřuje svůj postoj k politickým událostem ještě větší zodpovědností, pracovitostí, obětavostí a uvědomováním si svého vztahu k domovu jako jedné z životních jistot.

KOVANDA, Zbyněk: Palec na spoušti. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakl., 1975. 196 s. Vyd. k 30. výročí osvobození ČSSR Sovětskou armádou.

Děj románu se odvíjí ve dvou dnech naší politické krize a vypjatých mezilidských vztahů v srpnu r. 1968. Zachycuje příběh otce a syna, stojících na jedné straně barikády; otce, který zůstává věrný ideám socialismu a přátelství se SSSR, a syna – stíhače na proudových letadlech, který řeší těžkou bojovou situaci s nepřátelskou stíhačkou.

LIŠKA, František: Vláda / Il. Ladislav Rektoris. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeské nakladatelství, 1988. 127 s.

Prázdninový příběh chlapce, který prožívá srpen 1968 na české vesnici.

MALACKA, Emil: Pod Bílými kopci : kronika vesnice z nedávných let. 1. vyd. Brno : Blok, 1975. 222 s.

Ústředním námětem románu z prostředí jihomoravské vesnice v době politické krize v roce 1968 je spor o koncepci přehrady na řece v blízkém okolí, kdy podle nového pojetí nemá již jít o zavlazování a úrodnější pole, nýbrž o zatopení dědiny a celého okolí ve prospěch rekreační oblasti pro zahraniční turisty. Kolem sporu rozvíjí autor pestrý život dědiny, zalidněný různými postavami a figurkami, jejichž povahy formovalo nejen víno, zrající na místních vinicích, ale i nový způsob společenského nazírání v letech po osvobození.

MICHAL, Vladimír: Manžel prostě ideální. Praha: Práce, 1977. 220 s.

Humoristický román líčící osudy podnikavého šoféra, který se přičiněním své ženy dostane do televize jako ideální manžel. Z této skutečnosti vyplyne řada groteskních situací, které musí hrdina řešit. Román se rovněž zabývá postojem jednotlivců v krizovém období 1968–1969.

MORAVCOVÁ, Jana: Měsíc krásného zešlání. Praha: Československý spisovatel, 1975. 211 s.

Soubor povídek ztvárňuje život našeho člověka v posledním třicetiletí. Autorka rozvíjí psychologicky motivované příběhy o lidském charakteru v mezích podmínkách života a klade otázky o místě člověka ve společnosti, o smyslu lidského konání a pravých lidských hodnotách. Jedna z povídek se věnuje roku 1968.

NOHEJL, Bohumil: Velká voda. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakl., 1973. 185 s.

Román sleduje vývoj poválečné situace na naší vesnici od doby kolektivizace až po politickou krizi v letech 1968–1969. V první jeho části se líčí počáteční nedůvěra lidí v nové uspořádání

Příloha 2. Pražské jaro v normalizační beletrii

poměrů na vesnici, strach ze společného hospodaření a posléze i první úspěchy nového uspořádání. Druhá část zachycuje, jak se zakořenila touha po novém životě na socialistické vesnici a jak tato touha obstála v období krizových let 1968–1969.

PECHÁČEK, Ladislav: Červená rozeta. 1. vyd. Praha : Melantrich, 1981. 175 s.
Román z prostředí horského rekreačního střediska v létě roku 1968 paroduje na hlavní postavě básníka umělecký typ, který za dvě desetiletí prošel cestou od budovatelského nadšení k laciné skepsi.

PLUDEK, Alexej: Vabank. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1974. 253 s. (Edice Žatva)
Román představuje první české literární dílo, které uměleckou formou zobrazuje vývoj naší společnosti v dramatických letech 1967–1968. Autor očima hlavního hrdiny – sympatického inženýra, vracejícího se ze stavby na Středním východě – odhaluje mocenskopolitické a protisocialistické pozadí krizové doby. Kniha získala v roce 1974 cenu v soutěži vypsané Českým literárním fondem. Svazem českých spisovatelů a nakladatelskými podniky ČSR u příležitosti 25. výročí Února.

PODLAHA, František: Rozcestí. 3, Jihočeské jaro. České Budějovice : Růže, 1972. 290 s.
Dějově bohatá trilogie líčí socialistické přeměny jihočeské vesnice od 1. světové války až do poloviny 70. let. Na příslušnicích tří generací jedné rodiny ukazuje postupný přerod v myšlení vesnického proletariátu, složité problémy spojené s kolektivizací zemědělství a pozdějším provozem zemědělských družstev. Trilogii dovádí až do pol. 70. let, kdy společnost překonává krizová léta ve svém vývoji a i na vesnici odděluje zrna od plev.

PROCHÁZKA, Jiří: Hrdelní pře : další čtyři případy majora Zemana / Vlastislav Kroupa ; doslov Kronika našich let ; fotogr. Jaromír Komárek. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1978. 220 s.
Druhý svazek povídek z televizního seriálu 30 případů majora Zemana. První povídka se odehrává v r. 1961, v době, kdy se západní špionáž přeorientovala na ideologickou diverzi na zničení socialistických zemí zevnitř. Narůstající krize společnosti je námětem povídky Klauni. Atmosféra r. 1968 je zobrazena v povídce Hrdelní pře. Poslední povídka Studně ukazuje počátky konsolidačního procesu, důsledky politické krize v myšlení a chování lidí.

PROCHÁZKA, Jiří: Lišky mění srst. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakl., 1983. 154 s.
Kniha volně navazuje na cyklus příběhů z televizního seriálu Třicet případů majora Zemana vydaných pod názvem Hon na lišku. Příběh se odehrává v prostředí televizních studií, uměleckých klubů a kaváren a zachycuje několik osudových dnů ze života herce, který se dostane do centra událostí kolem sebevraždy svého přítele, bývalého divadelního režiséra. Kromě krimi zápletky chtěl autor zachytit také období vývoje a boje socialismu v 70. letech.

PTÁČEK, Jan: Podivný rok. Praha : Magnet, 1974. 103 s. : fot. příl. (Magnet ; Roč. 1974. Čís. 5)
Bezprostřední zkušenosti s kontrarevoluční aktivitou starých i nových nepřátel socialistického zřízení v roce 1968 se v reportáži prolínají se vzpomínkami příslušníka Státní bezpečnosti na zápas našich bezpečnostních orgánů v období „studené války“ s diverzanty a agenty západních rozvědek, usilujícími a dosahujícími rehabilitace právě v roce 1968.

ŘÍHA, Bohumil: Doktor Meluzin. 1. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1973. 199 s. (Edice Žatva)

Román o lékaři, který dobrovolně odchází z vedoucího místa interního oddělení pražské nemocnice na venkov a kromě lékařské praxe se ujímá práce výchovné a veřejně prospěšné. Třiapadesátiletý muž, jenž vyčerpán prací v Praze a rozerván v osobním životě, se vrací tam, odkud vyšel, k venkovským lidem, k živé přírodě a ke svému mládí. Zvláštností románu jsou dopisy, jež hrdina zasílá svým dospělým dětem, bývalé ženě a otci a jež dokreslují jeho nové životní osudy.

SKORUNKA, František: Údolí věčných návratů. České Budějovice : Růže, 1976. 217 s.

Román o životě venkovského chlapce od dětství až po okamžik důležitého rozhodnutí, jenž se odehrává od konce 1. světové války až do 70. let. Román je koncipován jako zamyšlení nad rodinným albem. Důležité politické události jsou zde ukázány v odrazu na osudech člověka, který se poctivě snaží najít své místo ve společnosti.

VAŇOUS, Jaromír – VAŇOUSOVÁ, Jindřiška: Dělicí čára. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakl., 1976. 157 s.

Děj románu se odvíjí v severočeské vesnici v blízkosti hnědouhelných dolů na rozhraní krizového období 1968–1969 a nastupující konsolidace. Vypráví příběh dvou někdejších přátel, strojuvůdce na důlní lokomotivě a důlního inženýra, kteří se rozcházejí v politickém názírání, zatímco první řeší problémy svých spoluobčanů jako funkcionář a později předseda národního výboru, druhý se ocitá na druhé straně hranice v NSR, ale nakonec i on zatouží po domovu.